

L'INSTITUT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

Jaume Sureda

La diversitat és un bé. Aquest principi —tan mal de fer entendre a caps quadrats i mal moblats— és aplicable a qualsevol àmbit, tot i que sovint sigui difícil; entre d'altres raons, perquè obliga a relativitzar les posicions pròpies i acceptar arguments d'altri.

A l'hora de dirigir l'Institut de Ciències de l'Educació (permeteu-me que faci un incís per dir que és un plaer i una sort poder dirigir un equip humà com el de l'ICE, competent i a gust amb el seu treball), a l'hora de dirigir l'ICE, deia, he intentat tenir sempre molt present la idea que n'hi ha moltes, de veritats; i tenir-ho present, no ens equivoquem, lluny de rompre els criteris propis, serveix per enriquir-los i consolidar-los. Evidentment, mantenc el propòsit que aquest principi continuï presidint la meva tasca mentre estigui al front de l'ICE.

Quins altres principis haurien d'orientar, també, l'acció de l'ICE? Evidentment, correspon als òrgans de govern de la UIB determinar-ho. Des de la meua experiència puc, però, destriar algunes de les línies que considerar prioritàries a curt i mitjà termini.

Crec que en el futur im-

mediat la Universitat tindrà un protagonisme major en el camp de la formació permanent. La perspectiva assenyala que, en els propers anys, els sistemes educatius s'hauran d'adequar amb més intensitat a les necessitats formatives del sistema productiu. Per altra banda, també es preveu que l'actualització i millora de la qualificació de la mà d'obra existent, mitjançant una educació i una formació continuades, constituirà un dels elements fonamentals de lluita contra la crisi econòmica. No és doncs gens agosarat pensar que, com a conseqüència d'aquestes tendències, augmentaran les demandes de postgraus i altres cursos d'especialització. A hores d'ara, i sempre amb els departaments implicats, ja n'organitzam molts, de cursos, per a diversos col·lectius professionals, i estic convençut que en un futur immediat haurem d'augmentar l'oferta, tan quantitativament com qualitativa¹.

Per altra banda, crec que l'educació permanent no ha de tenir només una perspectiva professionalitzadora i orientada al mercat de treball; aprendre pel simple plaer d'aprendre és un valor que s'ha de fomentar i per la qual cosa hem de posar els mitjans necessaris. Potser amb el programa "*Universitat Ober-*

ta"² hem trobat un camí indicat.

La resposta positiva de la gent —hem tengut més de set-cents alumnes— i les expectatives

que hem creat tant a les Illes com a fora —altres universitats de l'Estat s'han interessat pel model— són arguments suficients perquè aquesta sigui una línia d'acció important per al futur de l'ICE.

La formació del professorat —més concretament: la formació inicial dels professors de secundària i la formació permanent dels de primària i secundària— són camps als quals la UIB no pot renunciar. Pel que fa a la formació inicial de secundària, encara seguim, donada la indefinició del Ministeri i una poca sensibilitat de les universitats, amb el model caducat i estantís del Certificat d'Aptitud Pedagògica —el famós CAP— que no més s'aguanta gràcies a la professionalitat i saber dels seus coordinadors i professors i la paciència dels alumnes; però es clar que en el futur hem de canviar. I n'estam tan convençuts, de la necessitat d'aquest canvi, que ja enguany hem iniciat diverses tasques que han de possibilitar que ben prest —potser el curs pròxim— poguem oferir, encara que només sigui a l'àrea de Ciències Naturals, un programa

de formació inicial per a professors de secundària que estam segurs que estarà molt més d'acord amb les exigències del moment actual.

Però no renunciem a tenir un major protagonisme en la formació permanent dels professors de primària i secundària³. És ben sabut que els ICEs foren pràcticament desposseïts d'aquesta funció pel govern central i es va optar per un model centrat de forma gairebé exclusiva en els Centres de Professors. No m'atrevesc a afirmar que s'equivocaren. Però sí que crec que seria bo que l'administració pública fomentàs altres vies de formació permanent que farien que el sistema fos molt més plural i, alhora, menys vulnerable a la possible interferència partidista. Crec que, en el futur, l'administració hauria de fomentar una oferta de formació permanent dels professors regida i gestionada per la Universitat, una altra pels serveis d'inspecció educativa, una altra pels Centres de Professors, o pels mateixos professors, directament, una altra pels moviments de renovació pedagògica, col·legis professionals i associacions educatives, una altra — fins i tot — pels sindicats... Es tracta d'establir una xarxa de possibilitats formatives en la qual tots els professors hi puguin trobar el seu lloc i cada institució o grup pugui contribuir amb allò millor que tengui per oferir⁴.

La formació didàctica dels professors universitaris, la millora de la funció docent a la Universitat, també ha de constituir una dimensió de treball de l'ICE en el futur; un treball que, encara que de forma molt prudent, hem ini-

ciat amb la col·laboració del vice-rectorat d'Ordenació Acadèmica. Promoure la reflexió i el debat sobre la tasca docent a la Universitat; difondre informació i desenvolupar programes de formació i perfeccionament del professorat universitari; contribuir al perfeccionament de mètodes, tècniques i estratègies docents són alguns dels objectius que ens hem plantejat i que esperam poder aconseguir mitjançant un servei -el Servei Universitari d'Ajut a la Docència- que molt prest posarem en marxa.

Paral·lelament a la funció de formació, l'ICE ha de dur a terme una tasca d'investigació i assessorament tècnic en temes educatius. A hores d'ara ja ho

feim: en aquest darrer curs haurem desenvolupat uns deu treballs sobre diversos aspectes del sistema educatiu i formatiu de les Balears. Crec, però, i pensant en un futur en el qual el nostre sistema educatiu es regirà des de les institucions autonòmiques, que es fa imprescindible la planificació d'un programa d'investigació en el qual tenim voluntat de contribuir-hi.

El tema de les noves tecnologies aplicades a l'educació i a la formació també ens preocupa i, conseqüentment, el contemplam entre les tasques de l'ICE. Fins ara, i amb la col·laboració del Grup de Tecnologia Educativa del Departament de Ciències

de l'Educació i el Servei de Càlcul, hem desenvolupat progra-

mes pilot per investigar i mostrar les possibilitats de les noves tecnologies per establir sistemes d'educació oberta i/o a distància. Crec que l'aplicació a diversos cursos del model que hem establert seria una experiència novedosa, útil, a la llarga econòmica i amb múltiples possibilitats.

Per altra banda, i referint-me també a les noves tecnologies, l'ICE té obert una aula de mostra i autoaprenentatge de software educatiu dirigida a les institucions educatives de les Illes. Estic convençut que aquesta és una experiència valuosa i que en el futur, quan s'hagin transferit les competències educatives, haurem de potenciar intensament.

En resum: contribuir a la millora de la qualificació professional de diversos col·lectius; possibilitar que els ciutadans puguin incorporar activitats formatives al seu temps d'oci; consolidar una de les vies per a la formació permanent dels professors de primària i secundària; perfeccionar la formació inicial dels professionals que s'han de dedicar a l'ensenyament de secundària; ajudar els professors universitaris en la millora de les seves habilitats docents; investigar i assessorar en temes d'educació i formació; difondre les noves tecnologies susceptibles de millorar l'educació i la formació... són les principals línies que crec que marcaran el futur de l'ICE, un futur que intentarem que estigui presidit per la idea de diversitat a què m'he

referit al principi i, també, per la col·laboració, tant amb els departaments de la pròpia Universitat com amb les institucions i grups de fora de la Universitat.

Tot el que hem assenyalat serà possible si així ho volen els òrgans de govern de la UIB, tots els seus departaments, i les Institucions polítiques que regeixen el país.

Notes

1. L'òrgan responsable dels cursos de postgrau que s'organitzen a la UIB és el Vice-rectorat de Coordinació Educativa. Sobre aquest, tema vegeu l'article del Vice-rector Climent Picornell que es publica en aquest mateix número de PISSARRA.

2. El programa "Universitat Oberta"-que hem iniciat enguany amb el suport de "La Caixa"-contempla programacions trimestrals de cursos dirigits al públic en general sobre els més diversos camps. La majoria de cursos són impartits per professors de la UIB, però també procuren que professionals i institucions aliens a la Universitat puguin tenir amb aquest programa una plataforma per fer arribar a la societat el seus coneixements i missatges.

3. No me referiré als cursos de reciclatge de català. Sobre aquest tema vegeu l'article de Miquel F. Oliver en aquest mateix número de PISARRA. Vull destacar, però, l'excel·lent col·laboració que amb aquest tema hem mantengut tant amb la Conselleria com amb la Direcció Provincial del M. E. C.

4. El tema de com organitzar la formació permanent del professorat és tan enrevessat que vull posar aquesta nota per deixar constància que cada afirmació

que faig l'hauria de matisar més àmpliament. No tenc, però, espai per fer-ho i, per altra banda, crec que és un tema que per ell mateix mereix un número monogràfic de PISSARRA. Així doncs, esper que el lector disculpi que no sigui més explícit i esper que ningú l'legesqui el que no he volgut escriure □

Professor del Departament de Ciències de l'Educació.
Director de l'ICE.